

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput II. Schema complurium opinionum, quæ virit sapientibus videntur
Christianæ vitæ plus æquo relaxativæ, atque à Regulis Evangelicis,
Ecclesiasticisque, & à Sanctorum Theologia alienæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

pitius & corruptelis obnoxius sit modus opinandi, alienus ab Evangelica simplicitate, sanctorumque Patrum traditione. Earundem verò opinionum Authores aliquos exprimo, non ut in invidiam traham, sed ne Platonicas ideas videar comminisci, fingereque dogmata, quæ nullus asseruerit. Alias protestor me omnes venerari, illos etiam quos sua opinio sefellit, sciens quòd sapiens non semper sapit, quòdque quandoque bonus dormitat Homerus, denique quòd & ego homo sum, & humani nihil à me alienum puto. Enimverò verè ubique, & per omnia scribere solius sacre pagine prærogativa est. Et, *sc. Paulus ex parte cognovit: quantum ego possum*, inquit Ambrosius in illud 1. Cor. 13. *Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus?* Ideò Nicolaus du Bois, Franciscus Verde, & Filgueyra, in speciali sua explicatione propositionum ab Alexandro VII. proscriptarum, irreprehensò calamo, nomina protulerunt Authorum, qui propositiones illas docuerunt.

CAPUT II.

Schema complurium opinionum, quæ viris sapientibus videntur Christianæ vite plus æquo relaxativæ, atque à Regulis Evangelicis, Ecclesiasticisque, & à Sanctorum Theologia aliene.

12 **P**Aratum erat schema plusquam mille ducentarum ejusmodi opinionum: sed ne præsens Caput inde nimium excresceret, visum est earum præcipuas duntaxat hic exhibere; reliquas verò in operis decursu. Authorum tamen nomina suppressissem, nisi rationes in fine Capituli præcedentis allegatæ contrarium fuissent; hoc præsertim sæculo, in quo illi ipsi, qui nominari non amant, sibi contradicentium nominibus non solum non parcunt, sed & opiniones ipsorum, sub odiosa larva, non satis fideliter exhibent; suas verò, vel suorum, certissime tales, vel tales esse pernegant, vel eas sincerè non representant, quales reverà sunt.

OPINIONES DE DOCTRINA
ET PROBABILITATE.

1. Quæ circa fidem emergunt difficultates, eæ sunt à veteribus hauriendæ; quæ verò circa mores homine Christiano dignos, à novitiis Scriptoribus. Reginaldus præfat. ad Lectorem.
2. In materia morum plures faciendæ sunt Juniorum opiniones, quàm Veterum; immò, si absit invidia & præjudicium, tota Moralis Theologia nova est. Caramuel Theol. fundam. n. 197. juncto n. 1268. Edit. Francof.
3. Doctoris junioris & moderni censenda est probabilis opinio, dum non constet esse rejectam ab Apostolica Sede. Rocafull. in praxi to. 2. p. 3. c. 2. n. 20.
4. Quod Doctores docent libris impressis, velle censetur Ecclesia, si non reclamet. Bau-nius Th. mor. tr. 6. n. 312.
5. Hoc ipso quòd Ecclesia scit suas leges sic

vel sic à gravibus Doctoribus explicari, & eorum explicationes permittit publicè imprimi & doceri, censetur suum præceptum secundùm eas moderari. Mascari. tr. 5. n. 491.

6. Ex autoritate unius tantum potest quis opinionem in praxi amplecti, licet à principiis intrinsecis fallam & improbabilem æstimet. Verricelli qq. mor. to. 1. tr. 2. q. 4.

7. Impossibile est peccare eum, qui sequitur opinionem probabilem. Caramuel in Reg. S. Bened. l. 1. n. 66.

8. Clarum & certum est, Superiorem non posse punire aliquem, qui securus est opinionem probabilem. Idem Th. fundam. n. 773.

9. Licitum est operari ex opinione probabilis, quantumvis tenuis sit probabilitatis, sive extrinsecæ, sive intrinsecæ, etiam relicta probabiliori, etiam tutiori, etiam communi, etiam in articulo mortis. Tamburinus in Decal. l. 1. c. 3. sect. 3. n. 3.

10. Satis est, in omnibus casibus constare probabiliter opinionem esse probabilem.... quia dum probabiliter puto, hoc est probabile, satis prudenter illud judicium sequor. Idem ibidem n. 8.

11. Infidelis, cui nostra fides proponitur ut probabilior, sive ut magis credibilis, dum sua secta adhuc apparet ei credibilis, potest in ea permanere, etiam in articulo mortis. Dancius in select. disp. 19. n. 9.

12. Probabile est Judicem posse judicare juxta opinionem minus probabilem. Castro Palao tr. 1. disp. 2. p. 10. n. 7. Escobar Th. mor. to. 1. l. 2. sect. 2. c. 6. problem. 14.

13. Ubi æqualis est utrimque probabilitas, Judex potest rem cui maluerit adjudicare. Caramuel Th. mor. l. 3. n. 1467.

14. In æquali causa Judex ab una parte pecuniam accipere potest, ut sententiam in ejus favorem ferat, saltem ubi non est lex positivè in contrarium. Fagandez in Decal. to. 2. l. 8. c. 26.

15. Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id veter lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententiã probabilis tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis. Maillot in Thesi Antwerpia in Colleg. Soc. defensã anno 1673. conclus. 15.

16. Existimo probabilis esse, licere in Sacramentorum administratione uti opinione minus probabili, relicta probabiliori, ac tutã, non obstante irritandi Sacramenti periculo. Sanchez l. 1. c. 9. n. 33.

17. Confessarius potest, immò tenetur absolvere penitentem, secundum opinionem aliorum probabilem, etiam si eam speculativè improbabilem censet. Layman. l. 1. tr. 1. c. 5. §. 2. n. 10.

De Peccatis.

18. Nullus actus humanus peccatum est, qui non impingit evidentè in aliquam legem 13

obligatoriam evidenter. Caramuel Th. fundam. Edit. Francof. n. 275. & 277. ubi afferentem quidpiam illicitum, ad tria omnino præstanda obligat. Primum debet (inquit) ostendere rationes, quæ malitiam probant, demonstrativas esse. Secundò, debet ostendere rationes in oppositum non esse probabiles. Tertio, debet ostendere oppositam opinionem non habere sufficientes Authores ut sit probabilis.

19. Advertentia (malitiæ) actualis necessaria est, ut ignorantia malitiæ censeatur vincibilis, nec excuset. Sanchez op. mor. l. 1. c. 16. n. 21. aliisque plures, aientes id verum esse, tamen possim & debeam actu advertere, culpæ meæ sit quòd actu non advertam.

20. Tamen si initio causam culpabilem dederim oblivioni, vel inadvertentiæ, oblivio equidem reducitur ad ignorantiam invincibilem, si periculum non advertit. Sanchez n. 30. & 31.

21. Si peccatores perfecti & consummati, nec lumen, nec remorsum habeant, quando blasphemant, vel suis se impudiciis immergunt, si nullam habeant mali cognitionem, hisce actionibus non peccant, nec gratiam habent sufficientem, quæ peccata ista vitare queant. Apologia Casuistarum pag. 38.

22. Comedere & bibere usque ad satiætem, absque necessitate, ob solam voluptatem, seu delectationem cibi & potus, modò non oblit valetudini, nullum est peccatum. Quia licitè potest appetitus naturalis suis actibus frui. Escobar tr. 2. exam. 2. n. 102.

23. Copula conjugalis, habita voluptatis sine, ad castitatem spectat; & cum ut sic non sit veniale peccatum, nec actus indifferens: erit ergo actus virtutis. Dancius in select. disp. 6. n. 5.

24. Ornatus corporis, si fiat non malo sine, sed ob naturalem fastus inclinationem, aliquando nullum est peccatum. Escobar tr. 1. exam. 8. n. 5.

25. Non apparet, cur non liceat operari præcisè propter honorem, cum debita moderatione. Burghaber Centur. 1. select. Casu 40. ad 4.

26. Licitum est Concionatoribus primarias ambire cathedras, ob finem perveniendi ad Episcopatum, per viam reputationis & meritum. Anonymus in difficultatibus propositis Illustrissimo D. Archiepiscopo Rothomagensi.

27. Sæpè cibo & potu implere se ad vomitum, & hunc idè subinde procurare, ut iteratò comedere & bibere possit, non peccat mortaliter, secluso scandalo & aliis. Burghaber Casu 64.

28. Etiam si eventus mali soleant esse frequentes ei qui inebriatur; si tamen tempore quo inebriari voluit, non habuit ullum dubium, aut cogitationem de illis, nec in specie, nec in genere, minimè imputantur culpæ. Sanchez l. 1 in Decal. c. 16. n. 42.

29. Sodomia ex suo genere minus peccatum est furto triginta regalium. Vasquez in 1. 2. q. 72. a. 4. §. ult.

30. Licitum est cuilibet lupanar ingredi, ad odium peccati ingerendum meretricibus, etsi metus sit, & verò etiam verisimilitudo non parva, se peccaturum, eò quòd malo suo sæpè sit expertus, blandis se muliercularum sermonibus flecti solitum ad libidinem. Baunius Th. mor. p. 1. tr. 4. de pœnit. q. 14. cum Castro Palao & Salas.

31. Etiam si peccandi occasio sit quasi certa, non est necessariò deferenda, si pœnitens eam deserere non possit, quin sermonem populo det, & incommodi aliquid accipiat. Baunius in Sum. p. 1083. & 1084.

32. Docent pariter Theologi, non esse dimittendam professionem, in qua periculum est Deum sæpius offendendi, animamque suam perdendi, si professio ista facile dimitti non possit. Apologia Casuist. p. 48.

33. Quando iusta & rationabiles cause non tollendi prædictam occasionem subsistunt, etiam si sæpè reincidat pœnitens, non cogendus est illam tollere occasionem. Dicastillo tr. 8. de pœnit. disp. 10. dub. 29.

34. Causa ad id iusta est, quando occasio proxima deserere non potest absque gravi damno in fama, honore, pecuniis. Baunius Th. mor. tr. 4. de pœnit. q. 14. n. 93.

35. Si iveris ad talem domum decies, & quinque peccaveris, quinque non peccaveris, est probabile, si revertaris, te peccaturum esse, & æquè probabile, te non peccaturum esse. Ergo non est periculum proximum. Si octies iveris, & septies peccaveris, & semel non peccaveris, est probabilius te peccaturum esse; est tamen probabile te peccaturum non esse. Porro occasio, seu periculum, ut censeatur proximum, debet esse evidens... Si enim tantum sit probabile, periculum morale non est. Nam probabiliter etiam censere poteris periculum nullum subesse. Bassæus to. 2. verbo *absolutio* n. 22. post Caramuelem.

36. Liquidò scio, crebrò fieri, præsertim inter plebeios & rusticanos, ut eodem in lecto aliquot horas induti, & exuti, cubent (homines diversi sexus) & tamen nihil omnino impudicum agant, vel non nisi oscula, & turpes attrectationes exercent. Unde judico, non posse à Confessario negari absolutionem omnibus illis puellis plebeis... quæ non videntur habere propositum, nunquam ampliùs admittendi in lectum procum suum. Gobat to. 3. tr. 5. c. 32. n. 19. & 20.

De Legibus & Præceptis Ecclesiæ.

37. Populus non peccat, etiam si sine ulla causa non recipiat legem à Principe promulgatam. Escobar Th. mor. to. 1. l. 5. sect. 2. c. 14. problem. 13.

38. Ecclesiæ actus internos non potest præcipere. Escobar tr. 1. exam. 12. c. 1. n. 2.

39. Qui voluntariè est toto tempore Sacri distractus, modò sibi sufficienter præsens sit, ut Sacro cum externa devotione assistat, satisfacit Ecclesiæ præcepto. Coninck de Sacram. q. 83. a. 6. dub. un. n. 302.

40. Verè implet audiendi Sacri præceptum, qui illud ex contemptu audit. Sanchez l. 1. c. 3. n. 13. vel qui solum interest femine videndæ & concupiscendæ gratiâ. Azor. Instit. mor. l. 7. c. 6.

41. Canonici, aliique Beneficiati, satisfaciunt, qui tempore divinorum assistentes choro, tempore transigunt in fabulationibus scandalosis, & occupationibus vitiosis, v. g. ridendo, cachinnando, &c. Baunius c. 18.

42. Licitum est ad feras in remoto nemore venandas egredi die Sabbathi, cum prævisione Sacri Dominicæ die omittendi. Tamburinus l. 4. c. 2. cum Gobat, &c.

43. Qui pridie festi opplet se vino, prævidens fore, ut, propter agriitudinem, ex sua intemperantia orituram, nequeat die festo audire Sacrum, solum delinquit contra temperantiam, non contra præceptum de Sacro audiendo. Gobat de Sacram. tr. 5. n. 425. cum Henriquez.

44. Similiter dicendum de illo qui per intemperantiam facit se ineptum ad dicendum sequenti die Officium Canonicum. Becanus tr. 2. c. 3. q. 6.

45. Habens privilegium faciendi Missam legi in Oratorio domus suæ, dum festo die, ob infirmitatem, nequit domo exire, non tenetur facere Missam dici in Oratorio suo, ut audiat eam. Gobat n. 350. cum Suarez.

46. Potest brevissimo temporis interstitio Missa audiri, si v. g. in quatuor altaribus variæ Missæ proportionatâ temporis anterioritate sic celebrentur, ut dum una inchoatur, secunda tunc ab Evangelio in Consecrationem procedat, tertia à Consecratione in Consumptionem, quarta à Consumptione usque ad terminum. Escobar tr. 1. exam. 11. Edit. Lugdun. anni 1646.

47. Ecclesiasticum præceptum Eucharistiæ omnino censo impleri etiam per sacrilegam manducationem. Amicus to. 8. disp. 29. sect. 5. n. 15. Estque magis comunis & probabilior sententia. Dicastillo tr. 4. de Euchar. disp. 10. dub. 8. n. 175.

48. Probabiliter asseritur, invalidâ Confessione præcepto satisfieri. Quia Ecclesia internos actus non potest præcipere, sed solum externum Confessionis. Escobar tr. 1. exam. 12. c. 3. n. 27.

49. Cessante dispensationis causâ, dispensatio non cessat, si concessa fuerit sine ulla limitatione. Salas de leg. disp. 20. sect. 5. n. 63. & Granaudus apud Busenbaum l. 1. tr. 2. c. 4. inde inferens, quod ille, cum quo dispensatum est in esu carniæ, propter morbum, potest iis vesci, licet omnino convalescit. Cum quo, propter oculos infirmitatem, dispensatum fuit in onere recitandi Horas, non tenetur eas legere, etsi convalescit, &c.

De Præceptis Theologicarum Virtutum.

50. Homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum fidei, spei, & charitatis, ex vi præceptorum divinorum ad eas virtutes pertinentium. Tamburinus l. 2. c. 1. §. 1. n. 9. & 10. Et c. 3. §. 2. n. 2.

51. Satis est actum fidei semel elicuisse in vita. Idem c. 1. §. 1. n. 8.

52. Adultus ratione utens, si in infantia baptizatus fuerit, sine fide actuali salvari potest. Suarez disp. 12. de necess. fid. sect. 2. n. 10.

53. Fides actualis explicita de Trinitate, aut Christo, nec ante, nec post legem gratiæ, necessaria est necessitate mediæ. Darellus in Theſi Anglo-Leodiensî de die 10. Novembris 1692.

54. Quibusdam hominibus fides non est necessaria tam firma, ut dubitare non possint inculpate, etiam de iis mysteriis, quæ credenda proponit Ecclesia. Estrix diatriba Theol. de fide pag. 88.

55. Deus præcipiendo sui amorem, satis habet, si sibi in aliis mandatis pareamus. Sirmondus in defensi. virtut. pag. 16.

56. Præceptum amoris Dei per se tantum obligat in articulo mortis. Valquez apud Escobar tr. 1. exam. 2. n. 21.

57. Ante legem gratiæ... longè frequentius sub lethali culpa tenebantur homines Deum ex charitate super omnia diligere, quam Christiani in nova lege. Molina de just. & jur. tr. 5. disp. 59. n. 7.

58. Potest contingere, ut salvetur homo, qui omnia Dei mandata sæpissimè violavit, & nunquam implevit primum mandatum diligendi Deum; si nempe homo ille suscipiat Sacramentum Pœnitentiæ cum sola attritione, & statim moriatur. Slaughter Anglo-Leodiensîs in Dictatis publicis de Pœnit. p. 2. disp. 4. sect. 6. in solut. 1. object.

59. Christus suo nos sanguine liberavit à necessitate serviendi Deo ex amore, ad meritum vitæ æternæ. Sirmondus loco cit. tr. 2.

De Præceptis Decalogi, atque imprimis de primo: Dominum Deum tuum adorabis, &c.

60. Ignorans vincibiliter Deum esse, à peccato nihilominus excusari potest quod eum non colat, etiam dum suboritur ei dubium de Deo, omittitque inquirere. Arriaga disp. 2. de Deo sect. 3.

61. Prudentia humana, vitibus naturæ derelicta, probabilissimè crederet dari plures Deos. Caramuel Th. mor. n. 1559. Ergo (infert Sinnichius) probabilissimè coleret: sicque hominibus, suæ naturali prudentiæ relictis, licitus esset polytheismus.

62. Atheus probabiliter existimans Deum non existere, ad Dei cultum sub peccato non tenetur. Ibidem n. 1035.

63. Idololatria potest, ad aliquod saltem tempus, per ignorantiam invincibilem excusari. Valentia to. 2. disp. 6. q. 6. p. 1.

64. Licitum est Christianis, rationabili causâ interveniente, coram idolo exhibere actus reverentiæ & cultus, iis in locis ubi ex recepta institutione, & lege idololatrica, ad idolum referuntur; dummodò manu gestent, vel in altari, inter flores, Crucem abscondant, ad quam ipsi suam intentionem, & cultum dirigant, non ad idolum. Missionarij quidam Sineses

nenses è Soc. apud Thomam Hurtadum in calce Resolur. Orthod. Moral. Qua de re fidem quoque facit epistola sanctæ memoriæ Joannis de Palafox Episcopi Angelopolitani ad Innoentium X.

65. Quandonam obligat naturale præceptum orandi vel adorandi Deum? . . . sentio. . . non dari certum tempus & determinatum, quo directè obligat, sed solum quo obligat indirectè. Tamburinus l. 2. c. 4. §. 2. n. 4.

De secundo Præcepto : Non assumes nomen Domini, &c.

66. Vocare Deum in testem mendacii levis, non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem. Baunius in Sum. pag. 65. Edit. 15.

67. Cum causa licitum est jurare sine animo jurandi, sive res sit levis, sive gravis. Tamburinus l. 1. c. 3. §. 2. n. 1.

68. Si quis vel solus, vel coram aliis, sive interrogatus, sive propria sponte, sive recreationis causâ, sive quocumque alio fine, juret se non fecisse, quod verâ fecit, intelligendo intra se aliquid aliud quod non fecit, vel aliam viam ab ea in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, verâ non mentitur, nec est perjurus. Sanchez op. mor. p. 2. l. 3. c. 6. n. 13.

69. Causa utendi his amphibologiis est quoties id necessarium, aut utile est, ad salutem corporis, honorem, vel res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio censetur tunc expediens & studiosa. Sanchez ibidem.

70. Qui mediante commendatione, vel munere, ad Magistratum, vel Officium publicum promotus est, poterit cum restrictione mentali, præstare juramentum, quod de mandato Regis à similibus solet exigi, non habito respectu ad intentionem exigentis. Quia non tenetur fateri crimen occultum. Lessius l. 2. de just. c. 42. dub. 9. n. 48.

71. Licitum est, tam in judicio, quàm extra, jurare falsum, cum restrictione mentali, in mente jurantis, efficiente sensum verum, non habito respectu ad intentionem ejus qui petit juramentum. Lessius c. 31. dub. 3. n. 14. Filiutius tr. 25. c. 1. n. 236. Sanchez supra n. 31. & 32. ea inde inferens quæ horrorem piis mentibus incutiunt.

72. Negare verbis Deum, proferreque verba blasphemæ, ex cholera & indignatione contra proximum, absque motu indignationis in Deum, formalique intentione Deum inhonorandi, non est mortale peccatum. Baunius in Sum. c. 6. p. 66. 67. 68. 69.

73. Si penitens dicat, se ex cholera impetu, vel indignationis contra proximum, non contra Deum, dixisse *per caput, per ventrem, per mortem Dei, &c.* judicari poterit non peccasse nisi venialiter. Baunius ibidem. Sanchez, Ardekinus, &c.

74. Soli illi rei sunt mortalis blasphemæ, qui blasphemæ verba proferunt ex intentione

formali faciendi contumeliam, opprobrium, & inhonorationem Deo, vel Christo, vel sanctissimis membris ipsius. Idem ibidem.

De tertio Præcepto sanctificandi Sabbathum, &c.

75. Non est mortale, laborare quinque vel sex circiter horis die festo. Pasqualigus decis. 300.

76. Si herus, habens duodecim famulos, in die festo injungat eis laborem integri diei, singulis assignans duas horas, successivè ac divisivè, non peccat mortaliter. Tamburinus apud Sinnichium in Saüle l. 1. n. 401.

77. Licitum est die festo laborare, ob notabile lucrum, aliàs non obventurum. Pasqualigus decis. 285. Hinc Tamburinus l. 4. c. 2. §. 1. n. 13. excusat sutores, die festo laborantes, ne alioqui faciliè à plerisque ordinariis parochianis suis deserantur.

78. Non est simonia, pacto expresso se obligare ad aliquid temporale pro spirituali conferendum ex gratitudine. Tannerus to. 3. disp. 5. q. 8. dub. 3. n. 76.

79. Dare temporale pro spirituali non est simonia, quando temporale non datur tanquam pretium, sed duntaxat tanquam motivum conferendi vel efficiendi spirituale, vel etiam quando temporale sit solum gratuita compenlatio pro spirituali, aut contra. Valentia, Tannerus, Vidal, Pontius, &c. apud Guimenium tr. de simonia propof. 1.

80. Et id quoque locum habet, etiam si temporale sit principale motivum dandi spirituale; immò etiam si sit finis ipsius, sic ut plurius æstimetur quàm res spiritualis. Tannerus loco citato.

81. Potest quis conferre spirituale propter temporale principaliter tanquam propter finem, non ipsius rei spiritualis (quasi temporale plus ab eo æstimetur quàm spirituale) sed tantummodò voluntatis, seu applicationis animi ad actum conferendi spirituale. Et tunc, licet interveniat pactum, non est simonia. Valentia to. 3. disp. 1. q. 16. p. 3.

82. Licitum est pecuniam, aut obsequium, conferre in Episcopum, causâ conciliandi ejus amicitiam, ut ita demum inducatur ad conferendum beneficium digno. Valentia pag. 1986.

83. Simoniacus non est, neque simonia realis, neque conventionali, neque mentali, qui Episcopo pecuniæ summam promittit, etiam scripto, hac conditione, ut beneficium ipsi conferat, dummodò promittens non habeat intentionem perfolvendi, sed Episcopum decipiendi per fictam illam promissionem. Valentia pag. 2005. Apologia Casuistarum pag. 64. Lessius, Suarez, Layman, Palao, &c.

84. Non est contra justitiam beneficia ecclesiastica non conferre gratis. Quia collator, conferens illa beneficia ecclesiastica, pecuniâ interveniente, non exigit illam pro collatione beneficii, sed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur. Candidus to. 1. de benef. disquis. 18. a. 39. dub. 3.

De quarto Præcepto: Honora patrem & matrem.

85. Licitum est assoluto desiderio cupere mortem patris, non ut malum patris, sed ut bonum cupientis; quia nimirum ei obventura est pinguis hereditas. Castro Palao to. 1. tr. 6. disp. 4. p. 1. n. 11. Censetque satis probabile Tamburinus l. 5. in Decal. c. 1. §. 3. n. 29. 31. 32. 33.

86. Similiter subditus licite potest mortem eupere sui Prælati, ut prælatuæ ipse succedat, vel ut ab eo Prælato sibi infenso liberetur. Tamburinus c. 2. §. 2. n. 17.

87. Licitum est filio gaudere de parricidio parentis à se in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hereditate consecutas. Fagundez apud Gobat id speculativè probantem to. 3. tr. 5. c. 9. sect. 8. n. 54. & 55.

88. Non potest pater compellere filium ut sibi ministret, nec ut secum habitet. Simon de Lessau de 4. præcept. Decal. a. 3.

89. Si filius recognoscere nolit patrem, non ex contemptu, sed ad vitandum aliquod incommodum, aut erubescendum, à mortali culpa esse excusandus. Tamburinus ibidem.

90. Probabile est, & tutum, quòd filii possint licite matrimonium inire, etiam cum indignis, absque consensu parentum, immò ipsis dissentientibus. Tamburinus §. 3. n. 5.

91. Si statuit Evaristus Papa, ut pro nupta nequaquam habeatur puella, quam pater ipse non desponsat: Si Leo Pontifex & Ambrosius aiunt, non esse virginalis pudoris maritum eligere, sed iudicium parentum esse exigendum: Si in sacris Scripturis parentibus tribuitur hoc munus: Si S. Paulus expressè docet, à parentibus tradendas esse filias nuptiæ: Si multa sanctarum Scripturarum exempla id manifestè demonstrant. Respondeo cum Sanchez inde probari, quòd esset honestum ejusmodi consilium à parentibus exigere; non quòd mortale peccatum esset secus facere. Ibidem n. 6.

De quinto Præcepto: Non occides.

92. Fas est viro honorato occidere in vasorem, qui alapam nititur impingere, ut ignominiam inferat, si aliter hæc ignominia vitari nequit. Lessius l. 2. c. 9. n. 77.

93. Qui colaphum accepit, potest percussorem fugientem insequi, & occidere. Henriquez l. 14. n. 10. Azorius, Filiutius, Escobar, & Apologia Casuistarum p. 91.

94. Alapà percussus censetur tandiù honore privatus, quamdiù adversarium non interimit. Escobar tr. 1. exam. 7. n. 45.

95. Licitum est viro honorato occidere contumeliosum, ipsi dicentem, *Mentiris*. Escobar ibidem cum Baldello.

96. Non solum vitam, sed etiam bona temporalia, quorum jactura esset damnâ gravissimum, licitum est defensione occisivâ defendere. . . . Fatemur rariùs id licitum esse Ecclesiasticis. . . . Si tamen aliquando futurum contingat tale malum (id est gravissimum damnum) etiam ipsis licitum erit, bona ista occisione fu-

ris defendere. Robertus Stephani, Jesuita, in Thesibus defensis in Seminario Leodiensî 3. Octobris 1699. & 28. Julii 1700. Nec damnatam istam propositionem corrigere voluit post illius prohibitionem factam à Generali Conventu Cleri Gallicani anno illo 1700.

97. Ubi est scripta expressa permissio à Deo, ut Reges & Respublicæ possint interficere reos? An est in Scriptura? An in Traditione? Estne fidei articulus? Si solo lumine naturali eò ducimur; patere ut eodem lumine naturali judicemus, quid cuique privato liceat in occidendo aggressore, non solum vitæ, verum & honoris, & rei familiaris. Apologia Casuistarum pag. 87. & 88.

98. Regulariter possum occidere furem pro conservatione unius aurei. Escobar tr. 1. exam. 7. cum Molina. Tamburinus l. 6. c. 10. §. 2. n. 2.

99. Licet res sit parvi momenti, si tamen ex eo quòd dominus illius non eripiat eam de manibus latronis, illi vertatur dedecori, & ille sit homo dignus honore in populo, potest illum latronem occidere, cum aliud non restat remedium. Escobar ibidem, & Lessius c. 9. n. 68. exemplificans in pomo.

100. Licitæ est occisio ejus, qui impedit iniquè meos creditores, ne mihi satisfaciant. Lessius ibidem dub. 11. n. 75.

101. Licitæ quoque occisio ejus, qui falsâ accusatione, vel falso testimonio me fortunis conatur evertere, si alia ratio impediendi non suppetat. Ibidem.

102. Licitum est Clericis & Religiosis, occidere ad defensionem, non modò vitæ, sed etiam honorum, aut suorum, aut suæ Societatis. Tannerus tr. 2. d. 4. q. 8. dub. 2. n. 76.

103. An omnibus personis licitum sit in tutelam honoris invasorem occidere? Negant id concessum Clericis & Religiosis DD. communiter. Negari tamen non potest, quòd honorem famamque, quæ ex virtute ac sapientia nascitur, quique verus honor est, justè defendere Clerici aut Religiosi valeant, ac sæpè debeant. . . . etiam cum morte invasoris. Amicus to. 5. disp. 36. sect. 8. n. 118.

104. Unde licebit Clerico, vel Religioso, calumniatorem, gravia crimina de se vel sua Religione spargere minantem, occidere, quando alius defendendi modus non suppetit, uti suppetere non videtur, si calumniator sit paratus ea vel ipsi Religioso, vel ejus Religioni publicè, ac coram gravissimis viris impingere, nisi occidatur. Ibidem. Istam verò *Amici doctrinam solam esse veram, & oppositam improbabilem, censemus omnes docti*, ait Caramuel Th. fundam. fund. 55. §. 6. p. 544.

105. Probabilis est doctrina, quæ dicit Religiosum, qui fragilitati cedens feminam vilem cognovit, posse eam occidere, si hæc honori ducens se prostituisse tanto viro, rem enarret, & ipsum infamet. Doctrinæque istâ posset uti Religiosus, & pellicem occidere, ne se infamaret, &c. Caramuel ibidem §. 7. p. 551.

106. Licitum

106. Licitum est innocenti duellum acceptare & offerre, ad vitam, honorem, & res familiares in notabili quantitate tuenda, quando constat omnino injuste & per calumniam actorem procedere, & certum omnino est fore ut innocens hæc amittat, nec aliud sibi evadendi remedium suppetat. Imò benè Navarra. ait, teneri innocentem non acceptare duellum, nec indicere, si potest occultè illum occidendo, id vitæ, honoris, rerum familiarium periculum evadere. Quippe sic proprium periculum in duello imminens vitabit, & peccatum actoris offerentis, aut acceptantis duellum. Sanchez l. 2. in Decal. c. 39. n. 7.

107. Vir equestris ad duellum provocatus, potest illud acceptare, ne timiditatis notam incurrat. Hurtadus apud Dianam p. 5. tr. 19. resol. 59.

108. Licitum est procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur. Herellus in prælectionibus dictatis in Collegio Claromontano.

De sexto Præcepto: Non mœchaberis.

109. Copula soluti cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium; adeoque sufficit ipsi in Confessione dicere, se esse fornicatum. Novi quidam Casuista apud Gonet in dissert. de probabilit.

110. Si puella, ob evidens periculum gravissimi mali, v. g. mortis, aut ingentis infamiae, non adhibeat omnia media quæ potest, ad vim propulsandam, fornicatio non imputatur illi ad peccatum, seculo consensu in illam. Joan. Bapt. Taverne Theol. p. 1. tr. 10. c. 3. §. 1.

111. Potuisset Susanna (de qua Daniel. 12.) in tanto metu infamiae, mortisque, negativè se habere, ac permittere in se eorum (fenum) libidinem, modò interno actu in eam non consensisset, sed eam detestata & execrata fuisset. Quia majus bonum est vita & fama, quàm pudicitia. Unde hanc pro illa exponere licet. Itaque non tenebatur ipsa exclamare, sed poterat dicere: *Non consentio actui, sed patiar & tacebo, ne me infametis, & adigatis ad mortem.* Cornelius à Lapide in cap. 13. Daniel. v. 22. & 23.

112. Licitum est mutuo dare alteri nummos, aut cubiculum commodare, perenti ad fornicandum. Sanchez in Sum. l. 1. c. 7. n. 31. Escobar tr. 1. exam. 8. n. 98.

113. Mulieres non peccant mortaliter, quæ se præbent conspiciendas adolescentibus, à quibus se credunt turpiter concupiscendas, si hoc faciant. ne se privent libertate vel jure exeundi domo, vel standi ad ostium, vel fenestram. Simon de Lessau, citatus in Facto Curatorum Ambianensium de 27. Julii 1658.

114. Non peccant etiam mortaliter, dum superfluis se vestibus ornant, vel tam exili veste utuntur, ut earum ubera videantur; imò nec dum ea nuda exponunt secundum patriæ morem, absque prava intentione. Idem ibidem.

Tom. I.

De septimo Præcepto: Non furtum facies.

115. Probabile est... in gravi necessitate morbi, famis, nuditatis, posse te clanculum furripere ab opulenti, si aliter grave illud malum avertere nequeas. Lessius l. 2. c. 12. n. 12.

116. Qui militem precibus induxit ad inferendum tertio damnum, v. g. ad incendendam ipsius aream, milite non restituente, de suo damnum istud non tenetur restituere. Baunius in Sum. c. 13. pag. 307. & 308. Edit. 6.

117. Fur non tenetur restituere cum amissione sui statûs, etiam si statum illum injustè acquisierit. Burghaber Centur. 1. Casu 10.

118. Quando quis ita eget, & alter ita abundat, ut qui abundat teneatur opulari illi qui eget, potest ille qui eget occultè & bono modo rem alterius accipere sine peccato, & obligatione restituendi. Longuetius in dictatis traditis in Collegio Ambian. Soc. ad præcept. 7. q. 11.

119. Id quod Judex pro justa accepit sententia restituere tenetur; non verò id quod accepit pro sententia injusta. Honoratus Fabri in Apol. Soc. pag. 275.

120. Si Ariolus nullam operam apposuit, ut arte diaboli id sciret, quod nullo alio pacto sciri potuit, sive effectus eveniret, sive non, tenetur pretium restituere danti. Si verò operam suam adhibuit, ut arte diaboli id sciret, non tenetur restituere, etiam dum res non ita evenit. Sanchez in Sum. l. 2. c. 38. n. 96.

121. Usura non est, dum ultra sortem aliquid exigitur, tanquam ex benevolentia & gratitudine debitum, sed solum si exigatur ut debitum ex justitia. Escobar tr. 3. exam. 5. n. 3. 4. 33. & 44.

122. Chyrophaphum seu debitum liquidum, 100. fl. v. g. cessante omni interesse periculoque & difficultate solutionis, potest minoris emi, si debitum sit immaturum, seu solvendum in futurum, Emmanuel Sa verbo *debitum* n. 20.

123. Qui fecit contractum usurarium, bonâ fide credens justum, potest tantum lucri retinere, quantum acquisisset alioquin per contractum justum. Idem verbo *usura* n. 8.

De octavo Præcepto: Non loqueris contra proximum, &c.

124. Ad tormenta, damnaque gravia vitanda, potest quilibet sibi falsum crimen imponere, etiam si mors inde sit secutura. Tamburinus l. 9. c. 3. §. 6. n. 6.

125. Quidni nonnisi veniale sit, detrahentis auctoritatem magnam, tibi noxiam, falso crimine elidere? Gaspar Hurtado, & Dicastillus apud Caram. Th. fundam. p. 550. Apologia Casuist. p. 127. 128. 129.

126. Si alio modo te ab injusto teste tueri nequeas, nisi falsa crimina ipsi objiciendo, probabile mihi est, si id facias, non peccare contra justitiam, unde nec obligari ad restitutionem. Incertum mihi est, an id possit fieri

B

licitè sine ulla culpa. Tamburinus c. 2. §. 2. n. 4. alibi docens, agendi libertatem, in ejusmodi incertitudine, esse in possessione. Quia libertas certa non potest ligari lege incerta. l. i. c. 3. §. 7.

De nono & decimo Præcepto.

127. Si rusticus à viro existimato docto & pio audisset, fornicationem & furtum externa esse peccata, at licere fornicandi & furandi desiderium; quibusdam neotericis doctis videtur hanc ignorantiam minimè excusare... At quamvis hoc probabile sit, probabilius tamen credo, illum actum internum excusari omnino à malitia, ratione illius ignorantie invincibilis. Sanchez l. 1. in Decal. c. 16, n. 16. & 17.

128. Interna voluntas perpetrandi omnia peccata venialia, non est lethaliter culpabilis. Granadus r. 2. controv. 6. tr. 2. disp. 2. sect. 7.

De Sacramentis.

129. Urgens metus est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi, v. g. proferendi verba Consecrationis, vel Absolutionis, absque intentione consecrandi, vel absolvendi, hostiam non consecratam pro consecrata porrigendi. Id probabiliter licitum putat Escobar Th. mor. to. 1. l. 1. sect. 2. c. 7. probl. 26.

130. Sacramentum publicè exhiberi potest peccatori publico, mortem, vel infamiam, vel grave fortunarium damnum alioquin minitanti, dummodò non petat ex contemptu Sacramenti, vel Religionis. Idem ibidem probl. 92.

131. Sacerdos, sive parochus, sive non, potest in mortali peccato celebrare, ut alii die festo Missam audiant, quamvis non teneatur in tali casu celebrare. Tamburinus l. 3. method. c. 5. §. 3. n. 15.

132. Qui sibi conscius peccati mortalis, ex mera malitia celebrat, sine Confessione, non tenetur præcepto. Trid. sess. 13. c. 7. de confitendo *quamprimum*. Gobat tr. 3. n. 440.

133. Mandatum illud Tridentini non obligat sub mortali. Tambur. meth. commun. c. 1. §. 6. n. 49.

134. Attritio sufficiens ad recipiendam gratiam Baptismi, debet & non debet esse supernaturalis. Escobar tr. 2. l. 11. probl. 80.

135. Nullum datur divinum, nec ecclesiasticum præceptum recipiendæ Confirmationis. Escobar l. 2. probl. 31.

136. Nullum est præceptum recipiendi Extremam Unctionem, quamvis adsit opportunitas aut commoditas illius suscipiendæ. Gobat tr. 8. n. 316. cum Hurtado & Palao.

137. Per se loquendo ne venialiter quidem peccat, qui Extremam Unctionem volens & prudens omittit. Gobat ibidem.

138. Defectum Sacramenti Baptismi (ob materiæ vel intentionis baptizandi defectum) respectu infantium sine Baptismo morientium, quoad effectum gratiæ & gloriæ, supplet aliquando misericordia Dei. Mascarenhas tr. 1. de Sacram. in gen. n. 112.

De Sacramento Eucharistiæ.

139. Qui in Paschate communicavit indignè, sanxit præcepto Ecclesiæ, nec tenetur iterum communicare. Gobat tr. 4. de Sacram. n. 44. cum Tannero, Card. de Lugo, &c.

140. Qui in statu peccati mortalis, & non jejunus sumit Eucharistiam, non peccat duplici peccato, in Confessione explicando. Gaspar Hurtadus de Sacram. disp. 9. diff. 1.

141. Verbis Tridentini sess. 13. c. 7. *Si Sacerdos, necessitate urgente, absque Confessione celebraverit, quamprimum constiteatur*, probabile est tradi consilium, non præceptum. Escobar Th. mor. l. 2. probl. 58.

142. Si quis, post debitum examen, legitime confessus omnia mortalia, quorum habuit memoriã, postea ante Communionem recordetur alicujus mortalis in Confessione obli- ti, non tenetur pro illo ante Communionem redire ad Confessarium, licet commode possit. Ferrantinus de scandalo disp. 1. q. 80. n. 2. Tamburinus opusc. 2. c. 1. §. 8. n. 63.

143. Sacerdos qui pro pluribus Missis plura accepit stipendia, sed incongrua. Si aliud expressè non promiserit absque coactione, potest illas Missas ad rationem justii stipendii reducere, ut se indemnem servet. Suarez & Tamburinus apud Vidal de just. inquis. 2. Et probabile cenet Palao tr. 22. p. 14. n. 6.

144. Probabile est ne venialiter quidem delinqui ab eo, qui conscius plurium peccatorum venialium, sine ullo de illis dolore communicat, dummodò in iis actu non complaceat. Gobat tr. 4. n. 217. cum Tannero, Valentia, Rhodez, Sa, Vasquez, Suarez.

145. Præmissâ Confessione Sacerdos celebrare, & Laicus communicare licitè potest, post habitam eo die copulam carnalem, vel pollutionem voluntariam, sive secum, sive cum complice, sive per fornicationem, sive per adulterium, sive per peccatum contra naturam, sive quocumque modo. Mascar. tr. 4. disp. 5. n. 284. cum Coninck, Hurtado, Suarez, Azorio, Layman, &c.

146. Qui multoties sacrilegè communicavit, cum consciencia peccati mortalis, postea conversus subito recipit totam gratiam, quam recepisset, si toties dignè & fructuose communicasset. Idem tr. 1. disp. 4. c. 5. n. 211. cum Suarez.

De Sacramento Pœnitentiæ.

147. Probabile est dolorem necessarium ad obtinendam peccatorum veniam in Sacramento Pœnitentiæ, non debere esse verum & realem, sed existimatum sufficere. Filicijus tr. 7. de Confess. c. 6. n. 150.

148. Probabile est ad valorem Sacramenti sufficere dolorem naturalem, modò accedens ad Sacramentum bonâ fide putet sufficienter se dispositum. Paulus Rosner in conclus. Theolog. de act. hum. p. 329.

149. Probabile est nullum extare præceptum de contritione, seu pœnitentiã per se loquendo eliciendâ ante articulum mortis. Go-

bat n. 139. cum Suarez & Dicastillo.

150. Qui generaliter confitetur, potest, sine alia explicatione, admiscere nova, ab ultima Confessione commissa, cum antiquis, etiam si id de rubore, vel de industria faciat, ne Confessario innotescat tempus, quo nova illa commisit. Tamburinus exped. Confess. l. 2. c. 1. §. 1. n. 2.

151. Si Confessario evidenter constet, poenitentem mentiri (negando peccatum mortale commissum) si id Confessarius sciat tantum via secretâ, post prudentem interrogationem tenetur judicare secundum allegata & probata in illo foro. Filiucius to. 1. tr. 7. c. 12. n. 160.

152. Licetum est sacramentaliter absolvere dimidiatè tantum confessos, ratione magni concursus poenitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ Festivitatæ, aut Indulgentiæ. Sic à pluribus Religiosis Soc. in examine ad Confess. anno 1652. fuisse responsum, & à pluribus Sociis practicatum testatus est Illustrissimus Boonenius Archiep. Mechlin. in epist. ad S. Congregationem Cardin. de die 17. Julii 1654.

153. Regulares possunt & non possunt, in foro conscientiæ, uti suis privilegiis, quæ sunt expressè per Trid. revocata. Escobar l. 6. probl. 16.

154. Sufficit & non sufficit petere approbationem, ut Regularis, si injustè ei denegetur, censetur jure approbatus. Idem l. 7. probl. 16.

155. Sacerdos ad absolvendum utens jurisdictione minùs probabili, non peccat. Sanchez l. 1. in Decal. c. 9.

156. Peccandi occasionibus pravisque habitibus irretiti, atque exinde in eadem sæpè flagitia labentes & relabentes, si non obstantibus omnibus quæ Confessario dixerunt & promiserunt, in eadem sese delicta licentiosius & flagitiosius projecerint, admitrendine sunt ad Sacramentum, & an possint absolvi? Sunt qui tenent absolutionem ipsis ad tempus differendam. At non ea est opinio mea. Baunius in Sum. c. 46. pag. 717. & 718.

157. Iisdem Consuetudinariis, se de præteritis dolere, & abstinendi imposterum sibi propositum inesse affirmantibus, credere debet Sacerdos, dignosque proinde esse absolutione toties quoties, quantumcumque nulla notetur emendatio. Quamvis etiam conijcere seu supponere liceat, ejusmodi dicta & promissa labiorum potius esse quàm cordis. Baunius ibidem.

158. Adolescenti, qui gravia ad Confessionem peccata adfert, maxime verò pollutiones crebras, tactus, &c. impartienda est absolutio toties quoties, si eum sincerè præterita vitæ poeniteat, statuaturque libidini frænos injicere ac amodò non peccare (id est si hoc ad Confessarii pedes affirmet, uti apparebit ex propositione sequenti.) Baunius Th. mor. p. 1. tr. de poenit. q. 15. p. 96.

159. Et quidem si aliquid operæ studii que ad correctionem præteritæ vitæ attulit, absolvendum illicò, nec remittendum ad tempus futurum puto. Quid si sæpè admonitus, nihilominus non sapit? Quid si de emendanda vita promissa non fecit? Quid si in expurgando animo,

Tom. I.

tollendaque peccandi consuetudine non laboravit? Indignum eum esse, cui ad gratiam aditus per absolutionem pateat, dixere Ledesma & Lopes. Vera sententia, eaque tenenda, habet ne tunc quidem absolutionem ei negandam, dummodò dolore necessario sit instructus, & ad Confessionem vitæ melioris consilium adferat, de quo Sacerdoti (quantum fas est homini) ex signis aut ejus ore voceque constet. Baunius ibidem cum Sanchez to. 1. Mor. l. 2. c. 32. n. 45. debet enim (inquit) poenitentibus id de se affirmantibus credere. In Sum. c. 40. p. 717.

160. Poenitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis futuræ spes nulla appareat, nec neganda, nec differenda est absolutio, si verè eum admissorum poeniteat, & emendandi sese propositum habeat. Baunius ibidem tr. 4. q. 22. pag. 100.

161. Adhuc post nullius emendationis experimentum... absque voluntate tollendi occasionem... potest quis absolvi. Dicastillo tr. 8. de poenit. disp. 6. dub. 19. n. 354.

162. Non est necesse quòd Confessarius probabiliter judicet futurum, ut poenitens se à peccatis abstineat. Filiucius to. 1. tr. 7. c. 12.

163. Imò debet ipsum absolvere, non obstante peccandi consuetudine, tamen certò sciret ipsum relapsurum. Dicastillo disp. 21. n. 362.

164. Peccata in Confessione inculpabiliter oblita, vel ob justum vitæ periculum omissa, non tenemur in sequenti Confessione exprimerè. Paulus Rosner, Jesuita, Doctor Gracensis, tr. de Sacram. poenit. disp. 3. n. 10.

165. Actus satisfactionis sacramentalis, ex sine mortaliter pravo elicitus, valet ad implendum Confessarii præceptum de satisfactione, dummodò ponatur substantia actus præcepti. Amicus to. 8. disp. 16. dub. 14. n. 37.

166. Si poenitens nollit acceptare poenitentiam, paratos in Purgatorio satisfacere, non ex hoc præcisè censendus esset indispositus, nec sine absolutione dimittendus. Quia opinio, quæ dicit poenitentem non teneri acceptare poenitentiam, etiam post Tridentinum, videtur probabilis. Quia non videtur Tridentinum damnare voluisse opinionem, quam doctissimi Viri sequebantur, citati à P. Sanctarel. Tamburinus exped. Confess. l. 4. c. 2. §. 1. n. 7.

167. An possit per alium impleri poenitentia? Posse asserit Suarius, modò adsit justa causa. Escobar tr. 7. exam. 4. n. 182.

166. Non peccat Confessarius, nullam imponendo poenitentiam, dum poenitens mox lucraturus est Indulgentiam plenariam. Gobat tr. 7. n. 744.

167. Quanta poenitentia videtur proportionata pro uno mortali ordinario? Resp. justam satis poenitentiam esse v. g. coronam quinque decadum. Ardekin. Th. trip. p. 2. tr. 3. c. 8.

168. Alacrius nunc purgantur peccata, quàm committuntur, plurimique vix citius ma-

B 2

culas contrahunt, quam eluunt. Imago primi sæculi Societ. l. 3. c. 8.

De Ordine & Matrimonio.

169. Sacerdos (idem de Diacono) morose delectatus, sufficienter confitebitur, dicendo; *toties habui delectationes morosas venereas, esto non explicet se esse in sacris.* Gobat tr. 9. n. 272. & 273.

170. Si conjux putet probabilius priorem virum adhuc vivere, probabiliter verò mortuum esse, potest petere & reddere debitum secundo viro. Dicastillo disp. 8. dub. 14. n. 174.

171. Immò probabile est tunc posse debitum & petere, & negare; petere, accommodando se opinioni de valore; negare, sequendo opinionem de nullitate. Ibidem n. 175.

Appendix.

172. Error est asserere, Christianis omnibus esse præceptum, omnes actus suos deliberatos referre in Deum propter se dilectum. Apologia Casuist. pag. 165.

Reflexio ad superiores opiniones.

De Morali Theologia ejusmodi verè Caramel censuit, quòd tota sit nova. Sed & verè ipsi reponitur: Si tota nova: non ergo Evangelica; non Apostolica; non Christiana. Quid de ea dixisset Tertullianus, si suo tempore proposita fuisset? Vereor ne dixisset: *Hæ sunt doctrina Demoniorum, prurientes auribus, nata de ingenio sapientia secularis, quam Dominus stultitiam vocat.* Metitò proinde opinionum illarum plurimas Ecclesia damnavit.

CAPUT III.

Salubrioris puriorisque Ethices necessitas ex dictis concluditur.

15 **R**eflectens igitur ad Ethicem superiori capite descriptam, judicet æquus rerum arbiter, sitne Doctrina Christiana, quam Ethica illa exhibet? Sitne arcta illa cæli via, quam Christus evangelizavit? Sitne doctrina salutaris, secundum quam regnum Cælorum vim patitur, homo odit animam suam, tollensque crucem suam, sequitur Christum? Uno verbo, sitne Theologia illa, directiva morum hominis Christiani, id est, hominis quidem terrestris, sed conformandi ad imaginem hominis cælestis; utpote qui Christum per baptismum induendo, ejus in carne vita rationem agende professus est (uti dicitur can. 96. Concilii Constantinop.) atque adeò se (mundo mortuum) victurum Deo, Christum in omnibus sequendo, juxta dicenda. Quem proinde necesse est instruere, ut hominem Deo conformandum, ut possessionem peculiumque Domini, emptum pretioso Sanguine Christi, ut civem Sanctorum, ut discipulum, ovem, palmitem, membrum, sponsamque Christi, atque ut domesticum, filium, templum, hostiam Dei, & ut lucem mundi.

16 Quantum à Cælo terra, tantum à Christiana hujusmodi Ethica plerisque Sapientibus distare videtur neoterica illa Ethica; quia nimirum videretur ipsis accommodator ad humanas passio-

nes, cupiditatesque fovendas, quam ad corrigendas, potiusque evertendam quam ad stabi-

liendam christianam disciplinam: cum per eam immoderata licentia in mores nostros inducatur, divinaque & humana lex sic tractari videatur, quasi foret regula Lesbia, ad sui regulati normam, atque ad corruptæ naturæ mores, ad omne denique quod cuique sapit, accommodabilis.

Regula, quippe, Lesbia dicitur, quoties præ-

postere, non factum ad rationem, sed ratio ad factum accommodatur, & cum lex moribus applicatur, non mores ad legem concordantur, ait Erasmus in adagiis. Hoc autem cum sit ordinem æternâ Dei lege præfixum evertere, cunctisque hominis Christiani officiis inflectendis & corrupendis janua aperire: liceat zelo Dei & Sanctorum exclamare cum Propheta, *Exurge Deus, judica causam tuam.* Liceat formidare, multumque formidare ne verum sit quod Illustrissimus Fagnanus 113. c. *Ne innitatis de Constitut.* n. 331. ait, quòd "Doctrina illa non sit à Deo, quòdque ad sui reformationem magnoperè egeat dextrâ Dei, & Beatissimi Pontificis provisione, ne venenum jam plus nimio dilatatum ulterius serpat." Liceat invocare Cælum & terram, sive superiores inferioresque Ecclesiæ Prælatos, Pastores & Doctores, ut ascendant ex adverso, seseque opponant murum pro domo Israël. Liceat, inquam, ipsis dicere cum Nicolao Papa, ep. 70. ad Hincmarum: *Videte si hæc Ecclesia Christi non præjudicent. Videte si tolerabilia valeant estimari.* Considerate si debeant illi (superiorum propositio-

num assertores) Ecclesiæ sanctæ Dei istas derogationes ingerere, quibus in præceptis ruit mundus, latissimam viam ingrediendo, quæ ducit ad perditionem. Ut enim deplorat Philo Carpathiorum Episcopus in Cantica fol. 569. to. 1. Biblioth. SS. PP. *Miseri Christiani quotidie per assentationem predicantium infelicissimè pereunt.* Hinc tanta peccatorum labes: hinc illa corruptela morum, qua singula fideles anime in dies magis ac magis turpius insciantur... Hi sunt qui peccata populorum devorant, cum scelera reprehendere non audeant, vel ob munera peritura ac commoda, vel ob gratiam & amicitiam profanorum ac divitum, quos sibi venantur, vel ob humanam laudem & gloriam... vel dum (ignari ac tepidi) calumnias pro Christo Jesu, approbata, &c. timent. At veri Christi servi, & bellatores omnibus obstare audent, pro veritate dicenda, & conservanda, nihil extimescunt, nihil loquuntur ad gratiam, nihil assentantur, &c. memores Apostoli ad Thessal. 2. dicentis: *Ita loquimur non quasi hominibus placentes, sed Deo qui probat corda nostra.* Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis, neque in occasione avaritiæ (Deus testis est) nec querentes ab hominibus gloriam, neque à vobis, neque ab aliis.

Charitas itaque Christi, zelusque, tum di-

vine gloriæ, tum animarum salutis, urget nos ad puriorem salubrioremque Ethicem conquirendam, doctrinamque tutiorem, & cor-